

Jedan fragment poliptiha Bartola di Fredi

1 BARTOLO DI FREDI — Bog otac sa tri anđela. Beograd, Narodni muzej.

»Bog otac sa tri anđela« iz Narodnog muzeja u Beogradu očito je gornji središnji dio jednog poliptiha sienskog slikara *Bartola di Fredi*.¹ Upravo zato što se radi o manje značajnom djelu jednog većeg kompleksa, slikar

¹ Mišljenje da bi ovaj fragment mogao pripadati jednom kasnijem slikaru ranog sienskog quattrocenta ne može se održati kod temeljitijeg uočavanja općih trecentističkih, a i posebnih oznaka ove male drvene table. Istina je da su mnoge gotičke karakteristike trecenta prešle preko granice stoljeća, a i sam Bartolo

mu nije posvetio neku osobitu pažnju, nego je preuzeo nekoliko elemenata već poznatih nam sa njegovih radova: tri konvencionalne andeoske glavice i patrijarhalno, ali do kraja shematizirano lice Boga-oca.

umro je 1410. godine. Ipak, sve na našoj slici govori za ranije datiranje, i to upravo u vezi s ovim osrednjim, ali izrazitim »pripovjedačem« druge polovine 14. stoljeća. (Vidi *G. Gamulin*, *Stari majstori u Jugoslaviji I*, str. 31.)

2 BARTOLO DI FREDI, Krunjenje Bogorodice (detalj) — Siena, Pinakoteka

Bio je Bartolo di Fredi i inače umjetnik bez velike stvaralačke imaginacije, unatoč »pripovjedačkoj žici« koja se obično ističe u vezi s njegovim talentom.² Skroman slikar i tipičan eklektik, koji je u vrijeme dekadanse sienskog trećenta prihvatio tradiciju Martinija, Lorenzettija i Tegliaccia. Kako nam je danas poznata njegova djelatnost samo u razdoblju od »Madonne della Misericordia« iz 1364. (muzej u Pienzi) do poliptiha iz 1388 (Montalcino), teško je reći pripada li naša »cuspada« nekom drugom razdoblju.³ Slikar je zacijelo svoje motive ponavljao u različitim razdobljima. Ipak, sudeći po shematici likova na beogradskoj tabli,

sklon sam mišljenju da se radi o kasnijem djelu iz devetog, a možda i desetog decenija trećenta.

Treba li nekih izravnih dokaza za pripadnost ove male table Bartolu di Fredi? To je isti način slikanja kose i nabora na licima, a ponekad su to frapantne podudarnosti kao u slučaju oblikovanja obrva vertikalnim bijelim potezima (Sv. Antun opat i sv. Makarije, br. 106, Zaruke Bogorodice, br. 100 — Pinakoteka u Sieni),⁴ Upravo je ovakva na njegovim slikama formacija nabora na draperijama, a nalazimo mnogo i takvih detalja kao što su bademaste oči koje slikar posve konvencionalno ponavlja. Veoma blizak fizionomijski dodir sa našim licem Boga oca susrećemo upravo na Bartolovu remek-djelu, na »Poklonstvu kraljeva« iz Pinakoteke u Sieni (oko 1380), i to na licima obiju starih kraljeva. Na »Krunjenju Bogorodice« iz iste pinakoteke (1382) nalazimo također ove andeoske glave i, što je zanimljivo, gotovo isto lice anđela u sredini.

Možda nam te podudarnosti ujedno indiciraju i vjerojatnu dataciju naše slike.

² E. Carli, *La pittura Senese*, str. 84 (Electa, Milano 1955)

³ E. Carli, *Les primitifs Siennois*, str. 46 (Ed. Braun, Paris 1957.)

⁴ C. Brandi, *La Regia Pinacoteca di Siena*, 1933, str. 34, 35, 37.

3 BARTOLO DI FREDI, Poklonstvo kraljeva (detalj) — Siena, Pinakoteka